

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา นับเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เพราะสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ในวิชาการชั้นสูง เพื่อออกไปรับผิดชอบในภารกิจต่างๆ ของสังคมไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา ตลอดจนเป็นผู้นำในหน่วยงานต่างๆ จากความสำคัญดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556: บทสรุปผู้บริหาร) ได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ ผลิตกำลังคนที่มีศักยภาพตรงความต้องการของตลาดแรงงาน สามารถทำงานเพื่อดำรงชีพตนเอง ช่วยเหลือสังคม มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ มีสุขภาพะทั้งทางร่างกายและจิตใจรวมทั้งพัฒนาให้เป็นมืออาชีพ เป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จึงเป็นการเตรียมเยาวชนสู่อนาคตที่สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและสลับซับซ้อน ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในหมวด 1 มาตรา 6 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2545 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2552)

การที่จะประสบความสำเร็จในทุกด้านของชีวิตนั้น เดิมเชื่อกันว่า ความสามารถทางสติปัญญา เป็นปัจจัยสำคัญแต่ปัจจุบันนอกเหนือจากความฉลาดทางเชาวน์ปัญญา (IQ- Intelligence Quotient) แล้ว ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ- Emotional Quotient) ได้รับความสนใจอย่างมากทั้งในกลุ่มนักวิชาการและบุคคลทั่วไป สโลเวย์และเมเยอร์ (Salovey&Mayer, 1990 อ้างถึงใน วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2545: 8) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการตระหนักรู้ในความคิด ความรู้สึกและภาวะอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนและผู้อื่น สามารถควบคุมและชักนำความคิดในการแสดงออกทางอารมณ์ของตนได้อย่างสมเหตุสมผล จากงานวิจัยในรัฐแมทซาชูเซต ประเทศสหรัฐอเมริกา (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต, 2544: 7) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางเชาวน์ปัญญากับความสำเร็จในชีวิต โดยติดตามเก็บข้อมูลจากเด็ก 450 คน นาน 40 ปี พบว่าความฉลาดทางเชาวน์ปัญญา มีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยกับความสามารถในการทำงานได้ดีหรือการดำเนินชีวิต และพบว่าปัจจัยด้านอื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางเชาวน์ปัญญา ยังสามารถทำนายความสามารถในด้านการทำงานได้ดี เช่น ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความรับผิดชอบ ความอดทนและความสามารถในการจัดการกับความผิดหวัง ดังนั้น ความฉลาดทางเชาวน์ปัญญาเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอต่อการทำนายความสำเร็จในทุกๆด้านได้ เพราะความเป็นจริงการใช้ชีวิตใน

ปัจจุบันจำเป็นต้องใช้ทักษะและความสามารถในด้านอื่นๆ ดังที่ บาร์ออน (Baron, 1992 อ้างถึงใน วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2545: 11) ได้เสนอว่า เป็นชุดของความสามารถส่วนตัวทั้งด้านอารมณ์ สังคม ที่ส่งผลต่อความสำเร็จจากการเผชิญต่อสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี เทอดศักดิ์ เดชคง (2547: 65) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ-Emotional Quotient) ประกอบด้วยทักษะทางอารมณ์ที่จะช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่สำคัญ คือ การเป็นคนดี มีความสุข ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า มีเป้าหมาย สามารถนำพาสู่ความสำเร็จในชีวิตได้อย่างแท้จริง ที่สำคัญคือ เป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนเพิ่มพูนทักษะได้

ปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เด็กและเยาวชนต้องเผชิญกับสังคมยุคใหม่ ซึ่งเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร การหลั่งไหลด้านกระแสวัฒนธรรมที่เต็มไปด้วยการยั่วยุให้มีการบริโภค เด็กและเยาวชนต้องเผชิญปัญหาทางด้านอารมณ์และความรู้สึก จนเป็นผลให้เสียโอกาสทางการศึกษา และอนาคตที่ดีไปอย่างน่าเสียดาย ได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการตั้งครรภ์ ปัญหาทางพฤติกรรม อื่นๆ เช่น ข่าวนักเรียน นักศึกษาไทยที่ฆ่าตัวตายในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2551 เนื่องจาก ฐานะยากจนไม่สามารถเรียนต่อในมหาวิทยาลัยได้ทั้งที่สอบติด การไม่ได้รับเกียรตินิยมตามที่คาดหวัง กลัวถูกตำหนิติเตียนที่ได้ผลการเรียนเป็น F ใน 1วิชา เป็นต้น สถาบันการศึกษามีควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนแต่เฉพาะด้านวิชาการ ควรพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และทักษะการแก้ปัญหาควบคู่ไปด้วย(เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์,2551)จะเห็นได้ว่าปัญหาเหล่านี้มิได้เกิดจากความอ่อนแอทางเขาวرنั ปัญหาแต่มาจากความอ่อนแอทางเขาวرنัอารมณ์ ที่ไม่สามารถรู้เท่าทันอารมณ์และจัดการกับความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นได้ สถาบันการศึกษามีส่วนสำคัญที่ช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาได้ทั้งในด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน ประชาธิปไตยในการเรียน การจัดกิจกรรมและการเรียนรู้ อารมณ์ รวมทั้งการทำหน้าที่ของอาจารย์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต, 2543: 25-26)

สถาบันอุดมศึกษา จึงต้องตระหนักในการทำหน้าที่พัฒนานักศึกษาทางด้านอารมณ์ควบคู่กับพัฒนาการทางด้านอื่นๆ เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เป็นสถาบันอุดมศึกษา ผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาการท่องเที่ยว สาขาวิชาการโรงแรม สาขาวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารสากลและภาษาไทยประยุกต์ บัณฑิตที่ดีมีคุณภาพของคณะศิลปศาสตร์จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ มีความฉลาดทางอารมณ์ สามารถตระหนักรู้ในตนเอง ยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถควบคุมตน มองโลกในแง่ดี เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ปรับตัว และแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม จัดได้ว่าเป็น “คนดี คนเก่งและคนที่มีความสุข” ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครในด้านต่างๆ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสมอันเป็นการเสริมสร้างความพร้อมให้สามารถรับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น

นำไปสู่การมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและนำมาซึ่งความสำเร็จในการเรียน การทำงาน การดำรงชีวิตและ
เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

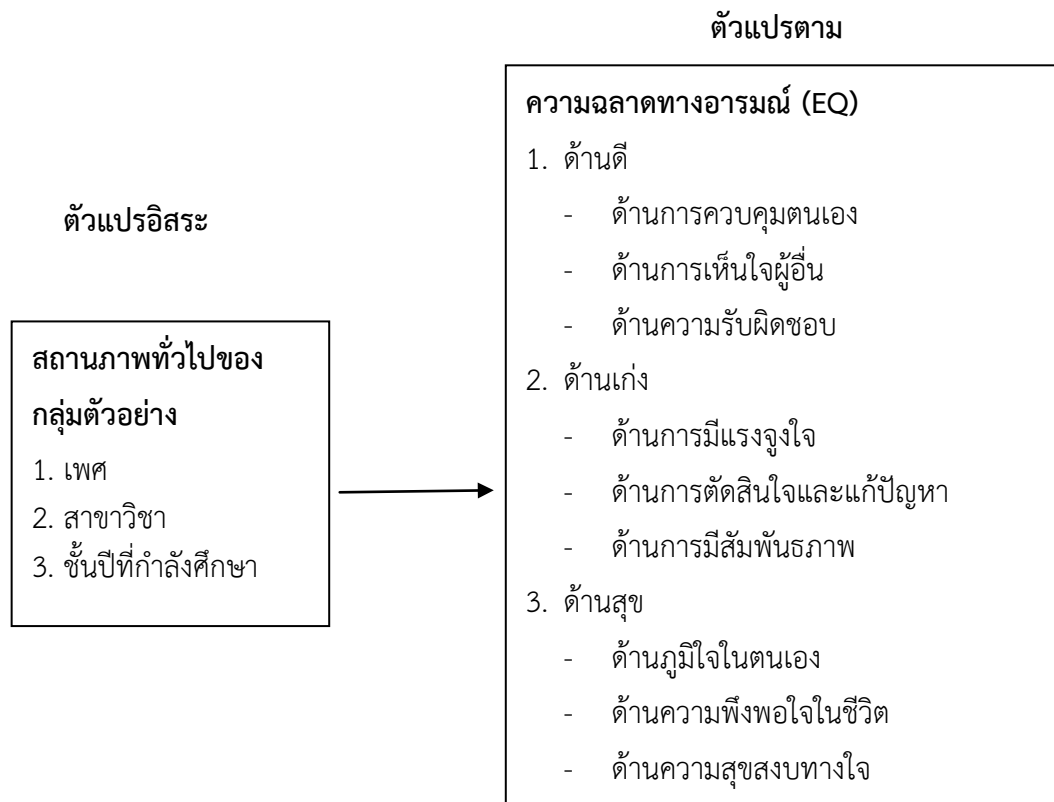
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยแยกตามตัวแปรตามเพศ สาขาวิชาและชั้นปี

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์เพศชายและเพศหญิงมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน
เป็นรายด้าน
2. นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์สาขาวิชาต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน
เป็นรายด้าน
3. นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ชั้นปีต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน
เป็นรายด้าน

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 762 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 260 คน

2. ด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ คือ การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วยองค์ประกอบใหญ่ 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข สามารถแยกด้านย่อยออกเป็น 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุมตนเอง ด้านเห็นใจผู้อื่น ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีแรงจูงใจ ด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหา ด้านสัมพันธภาพ ด้านภูมิใจในตนเอง ด้านพอใจในชีวิตและด้านสุขสงบทางใจ

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่

3.1.1 เพศ แบ่งเป็น

- ชาย
- หญิง

3.1.2 สาขาวิชา แบ่งเป็น

- สาขาวิชาการท่องเที่ยว
- สาขาวิชาการโรงแรม
- สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล

3.1.3 ระดับชั้นปี แบ่งเป็น

- ชั้นปีที่ 1
- ชั้นปีที่ 2
- ชั้นปีที่ 3
- ชั้นปีที่ 4

3.2 ตัวแปรตาม (dependence variable) คือ ความฉลาดทางอารมณ์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา และทราบความแตกต่างความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อระบบงานที่เอื้อต่อการดูแลและพัฒนา นักศึกษาของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 - 4 ปีการศึกษา 2555 ในสาขาวิชาการท่องเที่ยว สาขาวิชาการโรงแรม สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจและรู้อารมณ์ตนเอง ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม รู้จักเห็นใจผู้อื่น เข้าใจใส่ใจและยอมรับในความรู้สึกผู้อื่น รู้จักการให้และรับ รู้จักรับผิดและให้อภัย มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและเห็นแก่ประโยชน์โดยรวม

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง รู้ศักยภาพ มีแรงจูงใจสร้างขวัญกำลังใจให้ตนเอง มีความมุ่งมั่น สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น กล่าวแสดงออกอย่างเหมาะสมและสามารถแสดงความคิดเห็นขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

ความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข มีความภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าและมีความเชื่อมั่นในตน มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน พอใจในชีวิต ในสิ่งที่ตนมี รู้จักผ่อนคลายและมีกิจกรรมเสริมสร้างความสุขสงบทางใจ